

Kansalaisraati soiden käytön linjauksista Etelä-Pohjanmaalla

Heli Saarikoski
SYKE
Ympäristöpolitiikkakeskus

CORE-tori 14.11. 2018

Kansalaisraati Etelä-Pohjanmaalla

- CORE kokeili Etelä-Pohjanmaan liiton kanssa kansalaisraadın toimivuutta osana soihin keskittyvän vaihemaakuntakaavaehdotuksen kuulemisprosessia syys-lokakuussa 2018
- Missä määrin kansalaisraatiproessi voi tukea tasapuolista ja asiapohjaista keskustelua turvemaiden käytöstä ja luoda yhteistä ymmärrystä eri tavoin ajattelevien ihmisten välillä?

Kansalaisraati

- 37 ilmoittautujaa joista raatiin kutsuttiin 15 eri-ikäistä ja eri ammattiryhmissä toimivaa jäsentä eri puolilta maakuntaa
- Raati kokoontui kolme kertaa peräkkäisinä viikkoina 16:30-19:00
- Toimeksiantona ottaa kantaa vaihemaakuntakaavaehdotuksen lähtökohtiin ja tavoitteisiin ja laatia mahdollinen yhteinen kannanotto kirjattavaksi kaavaselostuksen

Raadin kannanotto

Tulevaisuuden energiaratkaisut eivät voi perustua fossiilisiin polttoaineisiin; turvetta tarvitaan siirtymäkaudella

Luonnon monimuotoisuuden ja virkistyskäytön kannalta tärkeimmät suot pitää jättää turvetuotannon ulkopuolelle

Palautetta raatilaisilta

	Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	Eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Prosessin loppuyhteenveto on mielestäni hyväksyttävissä	2	11	1		
Tietämykseni soiden käytön vaikutuksista ja mahdollisuuksista on lisääntynyt prosessin aikana	5	4	3	1	1
Ymmärrykseni eri ihmisten näkökulmista soiden käyttöön on lisääntynyt raadin aikana	4	8	1		1
Ryhmissä käyty keskustelu auttoi minua pohtimaan arvostuksiani	3	7	2	1	1
Koin että minun näkemyksiäni kuunneltiin pienryhmäkeskustelujen aikana	8	6			
Fasilitaattorista oli apua keskusteluprosessin kannalta	7	7			
Ryhmä- ja yleiskeskustelut käytiin hyvässä hengessä	7	6			1
Raadin aikana pidetyt esitykset käsittelivät asioita tasapuolisesti	5	7	2		
Raadin kesto (3 * 2,5 tuntia peräkkäisinä viikkoina) oli hyvä		4	3	2	
Olin valmis osallistumaan kansalaisraatiin myös vastaisuudessa	7	2			

Raati väläytti osaamistaan

Ympäristösuunnittelija Mari Väänänen: Kaavaselostukseen on tullut esimerkiksi muutos, se tuli selkeämmäksi.

Seinäjoke
Jari E. Hakala

Kansalaisraati on ainutlaatuinen kokeilu E-P:n maakuntakaavan laadinnassa. Raatilaiset väläyttivät osaamistaan heti ensimmäisessä kokouksessa kiinnittämällä huomioita kaavaselostukseen. Toinen kokous oli keskiviikkona.

- Kansalaisraati on uusi osallistamisen tapa, ympäristösuunnittelija **Mari Väänänen** Etelä-Pohjanmaan liitosta painottaa.

Hän uskoo, että kansalaisraati on yksi niistä osallistamisen keinoista, jota tullaan jatkossakin käyttämään.

Kansalaisraadissa, joka perehtyy kolmannen vaihemaakuntakaavan kaavaehdotukseen, vaikuttaa 15 siihen valittua henkilöä 37 hakijasta. Yksi heistä on alajärveläinen luokanopettaja **Olli Neulaniemi**.

- Suo merkitsee minulle tuhan-

sia vuosia vanhaa erämaata.

Neulaniemi metsästää ja marjastaa soilla ja kalastelee suolammillä. Lisäksi hän on avustanut Metsähallusta lintusaarissa.

- Sukulaisia on myös turvealan yrittäjäni.

Raadin jäsen Olli Neulaniemi näkee soissa vanhat erämaat. Taustalla ympäristösuunnittelija Mari Väänänen (vas.), keskustelujen ohjaaja, taustalla Jonna Kangasjoja, tutkija Heli Saarikoski ja raadin jäsen Hannu Tuomisto.

Neulaniemi uskoo kansalaisraadinn vaikuttamismahdollisuuksiin. Hän on oma tavoitteensa on kannanotto, joka täydentäisi kaikkia osapuolia.

Seinäjokealainen biologian opettaja **Hannu Tuomisto** pitää tärkeinä, että maakuntakaavan tulevissa vaikutuksista ylipäätään syntyy keskustelua ennen kuin kaava eikä vastuullista politiikkaa.

- Ihmiset ovat liikkeellä eri lähtökohdista ja ollaan eri mieltäkin. Tuomistoa kinnostaa se, että kaavaehdotus näyttäisi tukevan turpeen polttamisen jatkamista yhtä voimallisesti kuin tähän saakka seuraavat kymmenen vuotta.

- Vaikka tiedetään ilmasto- ja vesistövaikutukset. Se ei ole yksia, eikä vastuullista politiikkaa.

”
Keskustelut ovat hyödyllisiä. Raadin kannanotto kolmannen kokouksen jälkeen huomioidaan kaavassa, ja se viiedään tiedoksi poliittiseen päätöksentekoon.

Mari Väänänen
Ympäristösuunnittelija

Kaavaehdotus osoittaa 14 000 hehtaaria turvetuotantoon soveltuvia turvetsoita. Suojeltavaksi hahmoteltuja soita se osoittaa puolestaan joitain satoja hehtaareja. Suojeltavien soiden taustalla on soidensuojelun täydennysohjelma, jota on päivitetty täydennys-ehdotukseksi.

- Kohteita on selitsemästä, kaavassa huomioidaan valtion omistaman maan raatiin valittu turvetuotantomyönteisiä, luonnonsuojelunmyönteisiä, muovituotantua vaaliva, vesienpuhdistusta tarkastelevia ja virkistyskäytön näkökulmaa toimivia ihmisiä.

veltuvien alueiden pinta-aloitavoit. Lisäksi keskusteltiin myös siitä, mikä merkitys maakuntakaavalla on turvetuotannon ohjauksessa.

- Kaavassa asetetaan soveltuvia alueita turvetuotantoon, mutta alueita ei varata, hän tähdentää.

- Ympäristöohjauksen turvetuotannon aloittamiseen haetaan erikseen, ja maakuntakaavan merkintä huomioidaan sitten haun yhteydessä.

Väänänen mielestä kansalaisraadinn toiminta on antoisaa kaavavalmistuksen kannalta.

- Keskustelut ovat hyödyllisiä. Raadin kannanotto kolmannen kokouksen jälkeen huomioidaan kaavassa, ja se viiedään tiedoksi poliittiseen päätöksentekoon.

Kansalaisraadinn jäsenet ovat päättäneet kokoontua suljetuin ovin kaikki kolme kertaa. Sen jälkeen voi tulla jopa useampia julkilausumia.

Suomen ympäristökeskuksen tutkijan **Heli Saarikosken** mukaan raatiin valittu turvetuotantomyönteisiä, luonnonsuojelunmyönteisiä, muovituotantua vaaliva, vesienpuhdistusta tarkastelevia ja virkistyskäytön näkökulmaa toimivia ihmisiä.

Etelä-Pohjanmaalla ollaan osoittamassa tuhansia hehtaareja turvetuotantoon – kansalaisten suoraan toivoo, että uusi tuotanto kohdistetaan jo ojitetuille soille

Kansalaisista kootun suoraadin mukaan suot ovat Etelä-Pohjanmaalla tärkeä työllistäjä ja verotulojen tuoja turpetuotannon kautta. Puhdas suoloento voi olla jatkossa maakunnan tärkeä vetovoimatekijä.

■ Suot 8.10.2018 klo 17:00

Kansalaisraati jäi erimieliseksi turvetuotannon tulevaisuudesta

Seinäjoke

● Soiden käyttöä pohtinut kansalaisraati katsoo, että Etelä-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaava mahdollistaa turvetuotannon myös tulevaisuudessa. Uusi ala kohdistetaan jo ojitetuille soille ja luonto- ja virkistysarvoiltaan tärkeimmät suot jätetään turvetuotannon ulkopuolelle.

Eniten keskustelua raadissa herätti kaavan linjauksen uuden turvetuotantoalueen tarvitsemasta pinta-alasta. Osa raatilaista oli tyytymättömiä siihen, että kaavaehdotuksessa osoitetaan 14 000 hehtaaria turvetuotantoon soveltuvia alueita. Osa katsoi, että näin suuri määrä ei ole linjassa ilmastotavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Kaikki raatilaiset olivat samaa mieltä siitä, että tulevaisuuden energiaratkaisut eivät voi perustua fossiilisiin polttoaineisiin. Raati totei, että turvetta tarvitaan siirtymäkauden ajan lämpövoimalaitoksien energianlähteenä biopolttoaineiden rinnalla.

Raati toivoo, että turvetuotannon ja maan- ja metsätalouden vesistövaikutuksia valvotaan paremmin ja siihen varataan enemmän resursseja.

Raati ei löytänyt helppoa, kaikkia tyydyttäviä ratkaisuja. Useasta kysymyksestä raati löysi kuitenkin yhteisiä pohjia ja yhteisiä viesteitä maakunnan päätöksentekijöille.

-Valtaosa osallistujista koki, että he saivat näkemyksensä kuuluville ja että keskustelut käytiin hyvässä hengessä. Yksi raadin jäsenistä totei loppukeskustelussa osuvasti, että eri mieltä pitääkin olla, muuten ei ole keskustelua, ympäristösuunnittelija **Mari Väänänen** Etelä-Pohjanmaan liitosta sanoo.

Raatilaisten antama palaute kansalaisraadinn työkentelystä oli pääsääntöisesti myönteistä. Raatilaista hieman harmitti se, että prosessin lopussa tuli turhan kiire. Heidän mielestään näin monimutkaisen asian käsittely olisi vaatinut enemmän kokouksimateriaalia.

- Raadista saadut kokemukset osoittavat, että kan-

salaiset ovat valmiita käyttämään aikaa osallistumiseen ja aidosti pohtimaan monimutkaisia kysymyksiä rakentavassa hengessä. Mediassa ja "some-kuplissa" keskustelulla on taipumus kärjistyä, kun taas kasvokkain tapahtuvassa vuorovaikutuksessa on helpompaa ymmärtää, miksi jotkin asiat ovat toisille tärkeitä, erikoistutkija **Heli Saarikoski** Suomen ympäristökeskuksesta sanoo.

Kansalaisraati palveli sekä Etelä-Pohjanmaan liiton vaihemaakuntakaavaprojektia että myös Suomen ympäristökeskuksen vetämää CORE-tutkimushanketta, jossa kehitetään ja kehitetään erilaisia kansalaisosallistumisen muotoja.

Soiden tulevaisuus kiinnostaa EP:lla

► Suomen ympäristökeskus ja Etelä-Pohjanmaan liitto etsivät syyskuun alussa eteläpohjalaisia mukaan kansalaisraatiin, jonka tarkoituksena on selvittää kaavassa

Lopuksi

- Maakunnan liitto kiinnostunut hyödyntämään raatiprosessia myös jatkossa
- Kokeilun perusteella kansalaiset ovat valmiita käyttämään aikaa perehtyäkseen tärkeiksi katsomiinsa asioihin ja aidosti pohtimaan monimutkaisia kysymyksiä rakentavassa hengessä

